

Türkiye Cümhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Enstitüsü ve Hıfzıssıhha Mektebi Teşkiline Dair Kanun Lâyihası ve Sıhhat ve İctimaî Muavenet ve Bütçe Encümleri Mazbataları (I/345)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 6/1251

21 - III - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanunun ilgasile «Türkiye Cümhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Enstitüsü ve Hıfzıssıhha Mektebi» teşkili hakkında Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 14 - III - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Türkiye Cümhuriyeti merkez Hıfzıssıhha Müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanunun ilgasına ve « Türkiye Cümhuriyeti merkez Hıfzıssıhha Enstitüsü ve Hıfzıssıhha Mektebi » teşkiline dair kanunun mucib sebepler lâyihası

Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletine bağlı olmak ve muhassasat ve masrafları Hudud ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü bütçesinden tesviye edilmek üzere 1267 sayılı kanun ile Ankarada « Türkiye Cümhuriyeti merkez Hıfzıssıhha Müessesesi » teşkil olunmuştur.

Montreux mukavenamesi hükümleri mucibince transit gemilerin sıhhat resimlerinde tenzilât yapılması üzerine varidatı kısmen azalan Hudud ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün kendi gelirile müessese muhassasat ve masraflarını karşılayamayacağı anlaşıldığından mezkûr umum müdürlük bütçesine, müessese masraflarını temin edebilmek için, 1937 malî yılında, umumî muvazeneden 400 bin liralık yardım yapılmak zarureti hâsıl olmuştu. Aynı yardımın müteakib senelerde de yapılması zarurî bulunduğundan bu vaziyet karşısında müessesenin 1938 malî yılında umumî muvazeneye alınması muvafık görülmüş ve bu sebeble mezkûr senede 400 bin liralık tahsisat Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâleti bütçesine nakledildiği gibi 1938 umumî muvazene kanununun 27 nci maddesine mevzu bahis müessesenin muhassasat ve masarifinin aynı sene içinde vekâletimiz bütçesinden ödeneceğine dair hüküm konulmuş ve bu hüküm 1939 malî yılı muvazenei umumiye kanununa da aynile alınmıştır.

Arzedilen bu sebeplerden dolayı müessese muhassasat ve masraflarının Hudud ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü bütçesinden tesviye edileceğine dair olan 1267 numaralı kanun hükmünün tadiline lüzum ve zaruret hissedildiğinden mezkûr kanunun bazı hükümlerinde değişiklik yapılması ve bu gibi müesseselerin zamanla tekemül ve inkişaf etmeleri tabii bulunması ve bahse mevzu müessesenin de bu günkü tevessü ve inkişafı sebebiyle evvelce tanzim edilmiş olan kanun hükümlerinin bu günün ihtiyaçlarına cevap verebilmesi mümkün olmadığından kısmen de yeni hükümler ilâvesi suretile tamamile ilga edilerek onun yerine yeni bir kanun teklif edilmesi muvafık görülmüş ve hazırlanan kanun lâyihası ilişik olarak sunulmuştur.

Merkez hıfzıssıhha müessesesinin görmekte mükellef olduğu işlerin bir kısmı fennî araştırma, muayene ve tahlilât ve aşı, serum ihzarı gibi halk hıfzıssıhhasına aid ve diğer bir kısmı alâkadar sıhhat ve meslek mensublarına kurslar göstermek gibi tedrisata müteallik olduğundan kanun lâiyhasının tanziminde bu vaziyet nazarı dikkate alınarak müessesenin biri (Türkiye Cümhuriyeti merkez hıfzıssıhha enstitüsü) ve diğeri (Hıfzıssıhha mektebi) isimleri altında iki kısma ayrılması münasib görülmüş ve her iki kısmın iştigal edecekleri işler lâiyhada ayrı ayrı gösterildiği gibi lâiyhanın sonuna her iki kısmı alâkadar eden müşterek hükümler konulmuştur.

Sıhhat ve içtimâî muavenet encümeni mazbatası

T. B. M. M.

S. ve İç. Mu. Encümeni

Esas No. 1/345

Karar No. 8

19 - IV - 1940

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanunun ilgasile «Türkiye Cümhuriyeti Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi» teşkili hakkında Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletince hazırlanmış Başvekâletin 21 - III - 1940 tarih ve 6/1251 sayılı tezkeresile gönderilen ve encümemize havale buyurulan kanun lâiyhası mucib sebepleri ile birlikte Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâleti Müsteşarı hazır olduğu halde mütaale ve tedkik olundu:

24 Mayıs 1928 tarih ve 1267 numaralı kanun ile Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletine bağlı olmak ve fakat muhassasat ve masrafları Hudud ve sahiller sıhhat umum müdürlüğü bütçesinden tesviye edilmek üzere Ankarada (Türkiye Cümhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi) teşkil edilmiş bulunmaktadır. Mezkûr umum müdürlüğün, Boğazlardan transit olarak geçen gemilerden temin eylediği varidatının Montrö mukavelesi dolayısıyla azalması üzerine müessesenin muhassasat ve masraflarını karşılayamaz bir hale gelmesine ve müessesenin ise memleket sıhhatine aid şamil tedkikat, tahlilât, ihzarat gibi hizmetinin ehemmiyet ve mübremiyetine binaen icab eden masraflarını yapabilmek ve mesaisine devam imkânını verebilmek için umum müdürlük bütçesine 1937 malî yılında umumî muvazeneden 400 000 liralık yardım yapılmış ve müteakib 1938, 1939 senelerinde de müesseseye umumî muvazeneyle alınarak kanunu mahsusunun 27 nci maddesine tevfiikan tahsisat ve

masraflarının Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâleti bütçesinden ödeneceğine dair hüküm konulmuş bulunduğu görülmektedir. Şu vaziyet ve zaruretler dolayısıyla 1267 numaralı kanun hükümlerinin tadiline lüzum hâsıl olmakla beraber git gide tekemmül ve inkişaf eylemekte bulunan müessesenin memleket ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için yeniden bazı hükümleri ihtiva eylemek üzere Hükûmetçe hazırlanmış bulunan lâiyhai kanuniye teklifi esas itibarile muvafık bulunmuştur.

Hükûmetin de beyanı veçhile bidayeti teşekülünden beri halk hıfzıssıhhasına aid muayeneler, tahliller ve fennî araştırmalar yapan, amme sıhhatini koruma yolunda aşular ve serumlar hazırlamak gibi mükellef bulunduğu hizmetleri ifa eyleyen müessesenin ve bunun yanında aynı zamanda hususî kadro ve bütçesile çalışmakta bulunan ve senelerden beri sari ve salgın hastalıklar için tatbiki icab eden koruma esaslarını ve bunlarla yapılacak mücadele şekillerini, umumî ve içtimâî hıfzıssıhhayı yakından alâkalandıran; yenilecek, içilecek bilûnum maddelerle şehir, köy hıfzıssıhhalarını ve Hıfzıssıhhai umumîye kanununun muhtelif ve müteaddid maddelerile ifasını emreylediği ve zaif ve esasatı sıhhiyeye aid bilgileri öğreten; ve bundan böyle kültür, ziraat, sanayi, mühendislik gibi şubât mensublarının bu bakımdan tekâmüllerini temin maksadile mekteb hekimliği, işçilik hekimliği, sıhhi mühendislik gibi sıhhati umumîye idaresini ve yüksek hıfzıssıhha

bilgilerini de öğretecek esas ilimler üzerinde kurslar vermek gibi tedrisata müteallik hizmetleri yapacak olan Hıfzıssıhha mektebinin 18 haziran 1936 tarih ve 3017 numaralı Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti teşkilât kanununun 23 ncu maddesi hükümlerine tevfi kanun ve ehemmiyeti ittifakla teyid ve tesbit olunmuş ve kanunun ismi ile birinci maddesinin birinci fıkrası bu suretle tadil edilmiştir.

Hükümet teklifindeki ikinci maddenin D fıkrası ile istihdaf edilen kontrolün 1262 numaralı kanunun 10 ncu maddesine göre yalnızca tıbbî mustahzarata munhasır kaldığı anlaşılmakta ise de bu kontrolün diğer ispençiyarı mevad ile birlikte 1262 numaralı kanunun ikinci maddesinin A, B, C, D fıkralarında yazılı aşlar, serumlar, diğer bilûmum uzvî mustahzarlar ile biyolojik taamüller için kullanılan maddelere de teşmilinin faideli ve yerinde olacağı mütalea kılınmış ve fıkraya bu esas dahilinde kayıtlar ilâve edilmiştir.

Lâyihai kanuniyenin umumî sıhhat taallük eden muayene, tahlil ve tedkikler için alınacak ücretler ile bu ücretlerden istisna edilmesi muvafık olacak hususata dair olan 4 ncu maddesi esas itibarile değişmemekle beraber vuzuhu teminen yeniden kaleme alınmıştır. Hıfzıssıhha mektebine müteallik mevad arasında mektebde verilecek derslerin tatbikatını temin etmek için lüzumlu olan lâboratuvarlar ile ferdî ve içtimaî hıfzıssıhhaya aid nünuneleri ihtiva eden müzelerin bulunması tedristen beklenen faideleri arttıracığı cihetle üzerinde ehemmiyetle durulmuş ve 10 ncu madde olarak tesbitine karar verilmiştir.

Enstitü ile mektebe müteallik müşterek hükümler sırasında Hükümet teklifinin 10 ncu ve Encümenince sıralanan 11 ncu maddede enstitü ve mekteb mensublarının vazifeleri itibarile meşgul bulunacakları ilmî tedkikata mütedair yazıların vekâlet ve enstitü mecmualarından başka memleket iç ve dışında çıkan mecmualarda neşrinin vekâletin müsaadesine bağlı olması hakkındaki kayıd üzerinde cereyan eden müzakere neticesinde azadan biri bu kaydı terviç eylememiş ve fakat diğer büyük ekseriyet başka memleketlerde de olduğu veçhile bu nevi yazılardan maada konferansların neşri hakkında da aynı suretle müsaade alınmasının muvafık olacağı kanaat ve kararına varmakla maddeye o suretle

kayid ve ilâve yapılmıştır.

Hıfzıssıhha müessesesinin dahilî idaresile tedrisatının şekil, zaman ve müddeti ve diğer hususları hakkında Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti tarafından yapılması lâzımgelen talimatnameye aid hüküm 13 ncu madde olarak ilâve edilmiş ve diğer bazı kelime değişiklikleri ile lâyihamın bu şekilde kabulüne karar verilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

S. ve İ. M. En. Rs.	M. M.	Kâ.
Ağrı	Giresun	Edirne
Dr. H. Kural	Dr. H. V. Somyürek	Dr. F. Memik
Bursa	Ankara	Antalya
Dr. R. Güran	Dr. Taptas	Dr. M. Soykam
Aydın		Burdur
Dr. Ş. Şener		Dr. A. R. Yeşilyurd
Gaziantep		Kastamonu
Dr. M. A. Ağakay		M. R. Saltuğ
Kayseri	Konya	Tekirdağ
S. Turgay	Dr. O. Ş. Uludağ	N. Trak

İşbu kanunun Hükümetçe teklif edilen 10 ncu maddesinde Hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi müdür ve mutahassısları tarafından ihtisasları dahilindeki fennî meselelere aid hazırlanacak yazıların Vekâlet ve Enstitü mecmualarından başka memleket iç ve dışında çıkan mecmualarda neşri vekâletin müsaadesile takyid edilmektedir. Bir mutahassis tarafından hazırlanacak tıbbî bir tedkiki muhtevi bir yazı üzerinde, bu yazıya tekaddüm eden ilmî mesainin Sıhhat vekâletinin müesseselerinde ve kendi vesait ve malzemesinden istifade edilerek yapılmış olması itibarile, bu vekâletin bir mülkiyet hakkı iddia etmesi ve bu sebeble yazının ilk önce kendi mecmualarında neşrinin arzu etmesi bir dereceye kadar kabule lâyık bir fikir olarak telâkki edilebilir. Ancak böyle bir eser her hangi bir sebeble vekâlet mecmualarına derecedilmediği surette, bunun memleketin içinde yahud dışında her hangi bir mecmuada neşri için yeniden Sıhhat vekâletinden müsaade alınmak mecburiyeti en ibtidaî haklarını red ve inkârı mahiyetindedir. Hükümet bu maddenin müdafaasında esbabı mucibe olarak müesseselerde istihdam edilen ecebî mutahassısların, memleketin sıhhi ve umumî siyaseti noktasından ifşası mahzurlu görülen bazı hususların fena bir maksadla yabancı memleket-

lerde neşrinin ve işaasının önünü almak için bu kaydi kanun maddesine koyduğunu iddia etmişse de bu mülâhazanın da iltifata değeri yoktur. Çünkü :

1) Bir defa ecnebi mutahassıslar, gerek ilmi kudretleri gerek ahlâkî vaziyetleri hakkında inceden inceye tedkikler yapıldıktan sonra memlekete getirilmiş, yüksek âlim ve namuslu adam olarak mefruz olan kimselerdir.

2) Kendilerinde bir suiniyet farzedildiği takdirde bile, Devlet hizmetinde iken yapamadıkları fena neşriyatı, kontratları bitib memleketten ayrıldıktan sonra tamamen serbest olarak yapmalarına hiç bir mâni kalmaz.

3) Memleket dahilinde iken bile kendi imzaları ile yapamadıkları bu neşriyatı, başka bir hekimin imzasile pekâlâ yapabilirler. Çünkü Türkiye postalarında sansör usulü yoktur. Muhaberat tamamen serbesttir.

4) Hıfzıssıhha müessesesi ve mektebi mesaisi arasında Devletçe işaası mahzurlu görülen hususlar yoktur.

5) Farzı muhal olarak böyle bile olsa, bu gibi hususları her halde müessese mensublarından daha bol bir nisbet dahilinde tedkik fırsatını bulabilen Tıp fakültesi profesörlerle, Ankara nümüne hastanesi ecnebi ve yerli mutahassısları için böyle bir kanunî kayid yoktur.

Buna mukabil bu kaydin kanun metninde ibkası fennî tedkikat ile meşgul bir âlimi, çalışmalarının mahsulünü ilim âlemine bildirmekten alkoymak gibi büyük bir mahzuru vardır. İlmî bir tedkik mahsulü olan bir eserin matbuatta neşri için mutlaka Sıhhat vekâletinin müsaadesini almak mükellefiyeti, tıbbî neşriyata bir nevi sansör koy-

mak, ve âlimlerden bir zümreyi kanunların zamânı altında bulunan telif ve neşir hakkından mahrum etmektir. Bu arzedilen sebeblerle madde metninin: «Mezkûr hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi mensubları tarafından ihtisasları dahilindeki fennî müesseselere aid hazırlanacak yazılar ve konferanslar ilk önce vekâlet ve enstitü mecmualarında neşredilmedikçe memleketin iç ve dışında çıkan mecmualarda neşredilemez. Bu mecmualarda neşredilen, yahud neşredilmesine vekâletçe lüzum görülmeyen yazılara sahibleri serbestçe tasarruf ederler» şeklinde tadiline taraftarım.

Encümence ilâve edilen 13 ncü madde metnine de muarızım. İşbu metin aynen kabul edildiği takdirde gerek resen gerekse munzam vazife şeklinde tedris yapan muallimlerin epeyce yüksek olan ücretlerini - bir hakları taallûk etmediği takdirde dahi - müstemirren almaları mahzuru ortaya çıkar. Filhakika öğrenildiğine göre Hıfzıssıhha mektebinin tedrisat yaptığı zamanlarda bile faaliyet devresi üç, dört aydan ibaret olub, bu devre haricinde de muallimlerin hepsi ücretlerini tamami almaktadır. Kaldı ki mektebin bazan bu son zamanlarda olduğu gibi bir buçuk sene hiç bir faaliyet göstermediği de vakidir. Filhakika mekteb bir buçuk senedenberi ancak bir ay kadar önce bir kaç küçük sıhhat memurunu çağırıp derslerine başlayabilmiş; buna mukabil bu müddet zarfında muallimlerin hepsi ücretlerini almışlardır. Bu sebeblerle maddenin: «Mektebin tedris heyeti ancak mektebde tedrisat yapıldığı müddetçe ücretlerini alabilirler» şeklinde yazılması lüzumuna kaniim.

Kütahya mebusu
Dr. Ali Süha Delilbaş

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Mazbata No. 34

Esas No. 1/345

17 - XII - 1940

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti merkez hıfzıssıhha müessesesi hakkındaki 1267 sayılı kanunun ilgasile (Türkiye Cümhuriyeti Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ve hıfzıssıhha mektebi) teşkiline dair Sıhhat

ve içtimâî muavenet vekilligince hazırlanıp Başvekâletin 21 - III - 1940 tarih ve 6/1251 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Sıhhat ve içtimâî muavenet encümeni maz-

batasile birlikte Encümenimizce tevdi buyurulmakla Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti müsteşarı ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde okunub konuşuldu:

1267 sayılı kanunla kurulmuş olan (Türkiye Cümhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi) nin masrafları aynı kanunun beşinci maddesine tevfi kan Hudud ve sahiller sıhhat umum müdürlüğü bütçesinden tesviye edilmekte iken Montrö mukavelesinin gemi sıhhiye rüsümünü tenzil etmesi ile varidatta husule gelen tenezzül ve açıklığı karşılamak için evvelâ muvazenei umumiyyeden yardım yapılması ve bilâhara müessesenin muvazenei umumiyyeye alınması zarureti hâsıl olduğundan kanunun bu maddesinin tadili icab ettiği ve zaman ile büyük terakki ve inkişaf gösteren müessesenin evvelce tanzim edilen kanun hükümleriyle bu günün ihtiyaçlarına cevap vermesi mümkün olmadığından yeni hükümler vazına lüzum hissedildiği ve binnetice müesseseye aid bütün mevzuatın bir kanunda toplanması daha muvafık olacağı düşünülerek 1267 sayılı kanunun ilgasile yerine yeni bir kanun ikamesi teklif edildiği mucib sebepler lâyihasile Sıhhat ve içtimaî muavenet encümeni mazbatası münderecatından ve şifahî izahattan anlaşılmiş ve serdolunan sebep ve mütalealar Encümenimizce de varid görülerek lâyiha heyeti umumiyesi itibarile kabul edilmiş ve Sıhhat ve içtimaî muavenet encümeninin hazırladığı metin üzerinde müzakere icrası takarrür etmiştir.

Lâyihanın başlığından ve birinci maddesinden ilgaya dair olan kısımlar kaldırılmış ve madde yeniden tanzim edilmiştir.

İkinci madde tertibe aid bir değişiklik yapılmak suretile, 3, 4 ve beşinci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Altıncı madde enstitüye muktazi hayvan yemlerinin hariçten de tedarik edilebileceğini saraha ten ifade edecek surette yazılmıştır.

Yedinci madde aynen kabul edilmiş ve 8 nci madde mevcut mevzuatı tekrardan ibaret olmakla kaldırılmıştır.

Dokuzuncu madde sekizinci madde ve onuncu madde bir kelime değişikliğiyle dokuzuncu madde ve 11, 12 nci maddeler 10 ve 11 nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

On üçüncü maddenin talimatnameye aid kısmı kaldırılmak suretile 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Encümenimizce yeniden lâyihaya ilâve edilen on dördüncü madde ilga hükümlerini ihtiva etmektedir. Bu maddede 1267 sayılı kanunun ilga edildiği tasrih edilmekle beraber 3017 sayılı Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti teşkilâtı kanununun 23 nci maddesinin bu lâyiha ile tedahül eden fıkralarının da kaldırılması icab ettiğinden bu eihet de temin edilmiş bulunmaktadır.

Hükûmetin 12 ve 13 nci maddeleri 14 ve 15 nci maddeler olarak kabul edilmiş ve bu değişikliklerle yeniden tanzim edilen kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	T. Coşkan	H. Kitabcı
Kâtib		
İstanbul	Bolu	Bursa
F. Öymen	Dr. Zihni Ülgen	N. Ayas
Bursa	Bursa	Elâziğ
Fazl Güleç	Dr. Sadi Konuk	M. F. Altay
Giresun	Gümüşane	İsparta
M. Akkaya	D. Sakarya Mükerrer Karaağaç	
İsparta	Kayseri	Kırklareli
R. Ünlü	S. Serim	B. Denker
Konya	Maraş	Mardin
R. Türel	M. Bozdoğan	R. Erten
Ordu	Samsun	Trabzon
H. Yalman	M. A. Yörüker	S. Day
Yozgad		
A. Sungur		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanunun ilgasına ve «Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi» teşkiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanun ilga edilmiş ve zikri geçen kanunla teşkil edilmiş bulunan Merkez hıfzıssıhha müessesesi «Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha enstitüsü» ile «Hıfzıssıhha mektebi» isimli iki kısma ayrılmıştır.

Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletine bağlı olarak bu kanunda gösterilen işleri görmekle mükelleftir.

Memleketin muhtelif mntakalarının sıhhi ihtiyaçlarına göre ve Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletinin göreci lüzum üzerine aynı işleri yapmakla mükellef enstitü şubeleri açabilir.

Merkez hıfzıssıhha enstitüsü

MADDE 2 — Merkez hıfzıssıhha enstitüsü Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletince tayin edilen muhtelif ihtisas şubelerine ayrılır.

Bu müessese vekâletçe gösterilecek lüzum üzerine:

a - Halk hıfzıssıhha şartlarının ıslah ve inkişafına ve her nevi hastalıklarla mücadeleye yarayacak sıhhi ve fennî araştırmaları ve incelemeleri yapar.

b - Vekâletçe nevlere tayin edilen serum ve aşılı ve sair biyolojik ve kimya maddelerini hazırlar.

c - Mahsus kanunlarına tevfikân yerli ve yahud yabancı mustahzarların, serum ve aşılılarla sair hayatî terkiib veya kimyevî maddelerin kontrollerini yapar.

d - 1262 numaralı kanuna göre daimî kontrolleri yapılacak olan tıbbî müstahzarları piyasadan bedeli ile satın alarak tahlil ve murakabe eder .

e - Umumî ve içtimai hıfzıssıhha, sair sıhhi mevzulara aid konferanslar tertib eder ve

SIHHAT VE İÇTİMÂÎ MUAVENET ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

«Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanunun ilgasına ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha enstitüsü» teşkiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesi hakkındaki 1267 numaralı kanun ilga edilmiş ve mezkûr kanunla teşkil edilmiş bulunan Merkez hıfzıssıhha müessesesi yerine 3017 numaralı kanunun 23 ncü maddesi hükümlerine tevfikân «Hıfzıssıhha enstitüsü» ve «Hıfzıssıhha mektebi» kısımlarını ihtiva eden «Türkiye Cumhuriyeti Merkez hıfzıssıhha enstitüsü» namile bir müessese teşkil edilmiştir.

Merkez hıfzıssıhha enstitüsü Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletine bağlı olarak bu kanunda gösterilen işleri görmekle mükelleftir.

Memleketin muhtelif mntakalarının sıhhi ihtiyaçlarına göre ve Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletinin göreceği lüzum üzerine aynı işleri yapmakla mükellef enstitü şubeleri açılabilir.

Hıfzıssıhha enstitüsü

MADDE 2 — Hıfzıssıhha enstitüsü Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletince muhtelif ihtisas şubelerine ayrılır.

Bu müessese vekâletçe gösterilecek lüzum üzerine :

a) Halk hıfzıssıhha şartlarının ıslah ve inkişafına ve her nevi hastalıklarla mücadeleye yarayacak sıhhi ve fennî araştırmaları ve incelemeleri yapar,

b) Vekâletçe nevlere tayin edilen serum ve aşılı ve sair biyolojik ve kimya maddelerini hazırlar.

c) Mahsus kanunlarına tevfikân yerli ve yahud yabancı mustahzarların, serum ve aşılılarla sair hayatî terkiib veya kimyevî maddelerin kontrollerini yapar,

d) 1262 numaralı kanunun 10 ncü maddesine göre daimî murakabeye tâbi tutulan ispençiyarî ve tıbbî mustahzarat ile mezkûr kanunun ikinci maddesinin A, B, C, D fıkralarında yazılı maddeleri satın alarak icabeden muayenelerini yapar,

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha müessesesi teşkiline dair kanun lâyihası.

MADDE 1 — Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletine bağlı, Hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebinden ibaret olmak üzere teşkil edilen (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha müessesesi) bu kanunda yazılı işleri yapmakla mükelleftir.

Memleketin muhtelif mıntakalarının sıhhi ihtiyaçlarına göre Sıhhat ve içtimâî muavenet vekâletinin göreceği lüzum üzerine aynı işleri yapmakla mükellef enstitü şubeleri açılabilir.

Hıfzıssıhha enstitüsü

MADDE 2 — Hıfzıssıhha enstitüsü Sıhhat ve içtimâî muavenet vekilliğince muhtelif ihtisas şubelerine ayrılır.

Bu müessese vekâletçe gösterilecek lüzum üzerine:

A - Halk hıfzıssıhha şartlarının ıslah ve inkişafına ve her nevi hastalıklarla mücadeleye yarayacak sıhhi ve fennî araştırmaları ve incelemeleri yapmak,

B - Vekâletçe neyleri tayin edilen serum ve aşılari ve sair biyolojik ve kimya maddelerini hazırlamak,

C - Hususî kanunlarına tevfikân yerli ve yahud yabancı mustahzarların, serum ve aşılari ile sair hayatî terkib veya kimyevî maddelerin kontrollerini yapmak,

D - 1262 sayılı İспенçiyarî ve tıbbî mustahzarlar kanununun 10 ncu maddesine göre daimî murakabeye tâbi tutulan ispençiyarî ve tıbbî mustahzarlar ile mezkûr kanunun ikinci maddesinin A, B, C ve D fıkralarında yazılı maddeleri satın alarak icab eden muayeneleri-

Hü.

S. İ. M. E.

neşriyat yapar.

MADDE 3 — Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ihtisas ve salâhiyeti dahilindeki fennî ve Sıhhi meseleler hakkında resmî daireler ve belediyelerle hakikî ve hükmi şahıslar tarafından doğrudan doğruya vukubulacak talep ve müracaatları kabul ederek bunlar üzerine tedkikler ve icabeden tahlil ve muayeneler yapar ve rey ve mütaleasını bildirir.

MADDE 4 — Merkez hıfzıssıhha enstitüsü vazifeleri arasında sayılan tedkik ve muayene ve tahlillerden :

a - Umumî sıhhate teallük edenler parasız,
b - Hakikî ve hükmi şahıslara aid olanlarla (a) fıkrası dışında kalanlar paralı olarak yapılır. Tahlil ve muayene ücretleri Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâletince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilen bir tarife ile tesbit edilir.

MADDE 5 — Enstitüde hazırlanan her nevi aşî ve serum ve diğer maddelerin satış kıymetleri ile bunların ne suretle satışa çıkarılacakları ve bunları toptan ve perakende olarak satanlara verilecek beyiye miktarı Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tayin edilir.

MADDE 6 — Merkez hıfzıssıhha enstitüsünün fennî tedkikat ve istihsalâtı için lâzım olan her nevi hayvanları yetiştirmek ve bunlara bakmak ve işelerine yarayacak ekimleri yapmak üzere tesisat vücade getirilebilir.

Hıfzıssıhha mektebi

MADDE 7 — a - Hıfzıssıhha mektebi Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâletinin göreceği lüzum ve tertib edeceği program üzerine tababet ve şubeleri sanatları mensubları ile eczacı ve kimyagerlere ve Sıhhat memurlarına umumî ve fer-

e) Umumî ve içtimaî hıfzıssıhhaya, sair sıhhi mevzulara aid konferanslar tertib eder ve neşriyat yapar.

MADDE 3 — Hıfzıssıhha enstitüsü ihtisas ve salâhiyeti dahilindeki fennî ve sıhhi meseleler hakkında resmî daireler ve belediyelerle hakikî ve hükmi şahıslar tarafından doğrudan doğruya vukubulacak talep ve müracaatları kabul ederek bunlar üzerine tedkikler ve icabeden tahlil ve muayeneleri yapar ve reyini ve mütaleasını bildirir.

MADDE 4 — Hıfzıssıhha Enstitüsü vazifesi arasında sayılan tedkik ve muayene ve tahlillerden umumî sıhhate taallük eden işler için resmî daireler ile belediyelerden hiç bir ücret almaz. Umumî sıhhate taallük etmeyen muayene, tahlil ve tedkikler için alınacak ücretler Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâletince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilen bir tarife ile tesbit edilir. Sari veya salgın hastalık işleri müstesna olmak üzere hakikî veya hükmi şahıslara aid olan muayene, tahlil ve tedkikler de aynı tarife üzerinden ücrete tâbidir.

MADDE 5 — Hükümetin 5 nci maddesi aynen.

MADDE 6 — Hıfzıssıhha Enstitüsü fennî tedkikat ve istihsalâtı için lâzım olan her nevi hayvanları tedarik edebileceği gibi bunları yetiştirmek ve işelerine yarayacak ekimleri yapmak üzere tesisat vücade getirebilir.

Hıfzıssıhha mektebi

MADDE 7 — Hıfzıssıhha mektebi Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâletinin göreceği lüzum ve tertib edeceği program üzerine tababet ve şubeleri sanatları mensubları ile eczacı ve kimyagerlere ve küçük sıhhat memurlarına umumî ve

B. E.

ni yapmak,

E - Umumî ve içtimai hıfzıssıhhaya ve sair sıhhî mevzulara aid konferanslar tertib etmek ve neşriyat yapmakla mükelleftir.

MADDE 3 — Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin üçüncü maddesi aynen.

MADDE 4 — Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin dördüncü maddesi aynen.

MADDE 5 -- Hükümetin beşinci maddesi aynen.

MADDE 6 — Hıfzıssıhha enstitüsü fennî tedkikat ve istihsalâtı için lâzım olan her nevi hayvanları ve yemleri tedarik edebileceği gibi bunları yetiştirmek ve iaşelerine yarayacak ekimleri yapmak üzere tesisat ta vücade getirebilir.

Hıfzıssıhha mektebi

MADDE 7 — Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin yedinci maddesi aynen.

Hü.

S. İ. M. E.

di hıfzıssıhhaya veya bunlardan memur olanların sıhhî ve fennî ve idarî vazifelerine aid amelî ve nazarî tekâmül tedrisatı yapmak ve alelûmum ilmî mevzulara aid konferanslar tertib etmek ve neşriyat yapmakla mükelleftir.

b - Tababet ve şubeleri sanatları mensubları ile eczacı ve kimyagerler ve küçük sıhhat memurlarından Devlet ve belediyelerle bunlara bağlı idare ve müesseseler hizmetinde bulunanlar Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti ile alâkalı vekâletler tarafından müştereken tesbit edilecek zaman ve sıralarda tekâmül tedrisatında hazır bulunmağa mecburdurlar.

MADDE 8 — Hıfzıssıhha mektebinde tekâmül kursları görmek için getirilecek sıhhat teşkilâtına dahil memurların bu derslere iştirak edebilmelerine muktazi yol masrafları harcirah kararnamesi ve müzeyyelâtile 1846 sayılı kanunun muvakkat memuriyetlere aid hükümlerine göre ve kursun devamı müddetince iktiza eden yevmiyeleri de Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâletince tayin edilecek mikdar dahilinde ve aylık olarak tesviye olunur. Bu paralar harcirah kararnamesine tevfikân verilmesi lâzım olan ikamet yevmiyelerine karşılık olduğundan aynı hükümlere tâbidir.

MADDE 9 — Alâkalı vekâletlerin muvafakatları ile Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti tarafından şekil ve sıra ve adedleri tayin olunmak şartile Maarif sıhhat müfettişleri ve Ziraat müfettişleri ve muallimler ve mühendisler ve sair lüzum görülen meslek memurlarına da Hıfzıssıhha mektebinde mesleklerinin sıhhî ve tıbbî kısımlarına aid tekâmül kursları verilebilir. Bu memurlara aid yol masrafları ve yevmiyeler mensub oldukları vekâletler bütçelerinden tesviye olunur.

Müşterek hükümler

MADDE 10 — Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi müdür ve mutahassısla-

ferdî hıfzıssıhhaya veya bunlardan memur olanların sıhhî ve fennî ve idarî vazifelerine aid amelî ve nazarî tekâmül tedrisatı yapmak ve alelûmum ilmî mevzulara aid konferanslar tertib etmek ve neşriyat yapmakla mükelleftir.

Tababet ve şubeleri sanatları mensubları ile eczacı ve kimyagerler ve küçük sıhhat memurlarından Devlet ve belediyelerle bunlara bağlı idare ve müesseseler hizmetinde bulunanlar Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti ile alâkalı vekâletler tarafından müştereken tesbit edilecek zaman ve sıralarda tekâmül tedrisatında hazır bulunmağa mecburdurlar.

MADDE 8 — Hükûmetin 8 nci maddesi aynen.

MADDE 9 — Alâkalı vekâletler ile Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti tarafından müştereken tayin olunacak şekil ve sıra ve adedler dahilinde olmak suretile Maarif sıhhat müfettişleri ve ziraat müfettişleri ve muallimler ve mühendisler ve iş müfettişleri ile sair lüzum görülen meslek memurlarına da Hıfzıssıhha mektebinde mesleklerinin sıhhî ve tıbbî kısımlarına aid tekâmül kursları verilir. Bu memurlara aid yol masrafları ve yevmiyeler mensub oldukları vekâletler bütçelerinden tesviye olunur.

MADDE 10 — Hıfzıssıhha mektebinde verilecek derslerin tatbikatını temin etmek için lüzumlu olan lâboratuarlar ile ferdî ve içtimaî hıfzıssıhhaya aid nûmuneleri ihtiva eden müzeler bulunur.

Müşterek hükümler

MADDE 11 — Merkez hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi mensubları tarafından ih-

B. E.

MADDE 8 — Sıhhat ve içtimaî muavenet encümeninin dokuzuncu maddesi aynen.

MADDE 9 — Hıfzıssıhha mektebinde verilecek derslerin tatbikatını temin etmek için lüzumlu olan lâboratuvarlar ile ferdî ve içtimaî hıfzıssıhhaya aid nûmuneleri ihtiva eden müzeler tesis olunur.

Müşterek hükümler

MADDE 10 — Sıhhat ve içtimaî muavenet encümeninin 11 nci maddesi aynen.

Hü.

tarafından ihtisasları dahilindeki fennî meselelere aid hazırlanacak yazıların vekâlet ve enstitü mecmuasından başka memleket iç ve dışında çıkan mecmualarda neşri vekâletin müsaadesine bağlıdır.

MADDE 11 — Türkiye Cümhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi için lüzum görülecek ecnebi mutahassısların celb ve istihdamına ve bunların istihdam müddetlerini tesbit ve tayin ile mukaveleler akdine Sıhhat ve içtimaî muavenet vekili salâhiyettardır .

MADDE 12 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 13 — Bu kanun hükümlerinin icra-sına Sıhhat ve içtimaî muavenet vekili memur-dur.

14 - III - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>N. Tınaz</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmén</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>A. Çetinkaya</i>	<i>N. Topcoğlu</i>	

S. İ. M. E.

tisasları dahilindeki fennî meselelere aid ha-zırlanacak yazıların ve konferansların vekâlet ve enstitü mecmuasından başka memleket iç ve dışında çıkan mecmualarda neşri vekâletin müsaadesine bağlıdır.

MADDE 12 — Türkiye Cümhuriyeti Hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi için lü-zum görülecek ecnebi mutahassısların celb ve istihdamına ve bunların istihdam müddetleri-ni tesbit ve tayin ile mukaveleler akdine Sıhhat ve içtimaî muavenet vekili salâhiyettardır.

MADDE 13 — Türkiye Cümhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha müessesesinin dahili idaresi ve ted-risatının şekil, zaman ve müddeti ve diğer hu-susları Sıhhat ve içtimaî muavenet vekâleti ta-rafından yapılacak talimatname ile tayin edilir.

MADDE 14 — Hükûmetin 12 nci maddesi aynen

MADDE 15 — Hükûmetin 13 ncü maddesi aynen

B. E.

MADDE 11 — Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin 12 nci maddesi aynen.

MADDE 12 — Türkiye Cümhuriyeti Merkez hıfzıssıhha müessesesinin dahilî idaresi ve tedrisatının şekil, zaman ve müddeti ve diğer hususlara aid esaslar Sıhhat ve içtimai muavenet vekilligince tesbit olunur.

MADDE 13 — 17 - V - 1928 tarih ve 1267 sayılı kanun ile 9 - VI - 1936 tarih ve 3017 sayılı kanunun 23 ncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları kaldırılmıştır.

MADDE 14 — Hükümetin 12 nci maddesi aynen.

MADDE 15 — Hükümetin 13 ncü maddesi aynen.

